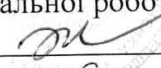

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут людини
(назва інституту, факультету, коледжу)

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи
(назва кафедри, циклової комісії)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
 О.Б. Жильцов
« 05 » « 09 » 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів»
(повна назва навчальної дисципліни за навчальним планом)

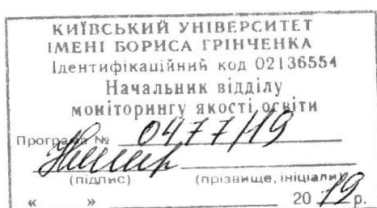
для студентів

спеціальності: 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності (тей))

освітнього рівня: другого (магістерського)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 231.00.02 Соціальна педагогіка
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: соціальна медіація
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ – 2019

Розробник: В.В. Суліцький, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Викладач: В.В. Суліцький, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол від 02. 09. 2019 р. № 10

Завідувач кафедри _____ (Т.Л. Лях)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 231.00.02 соціальна педагогіка другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва освітньої програми)

02. 09. 2019 р.

Керівник освітньої програми _____ (Т.Г. Веретенко)
(підпис)

Робочу програму перевірено

02. 09. 2019 р.

Заступник директора/декана _____ (Р.О. Павлюк)
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н. р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	формування спеціальних компетентностей	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5/150	
Курс	5	5
Семестр	9, 10	9, 10
Кількість змістових модулів з розподілом:	-	
Обсяг кредитів	5	5
Обсяг годин, в тому числі:	-	-
Аудиторні	40	22
Модульний контроль	10	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	100	128
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів» є: забезпечення знаннями й уміннями формалізації задач соціального, політичного й економічного характеру в сфері соціальної роботи (соціальної медіації), побудови моделей, вибору методів і алгоритмів їх розв'язання, використання персональних комп'ютерів для моделювання та прогнозування подій у соціально-політичному житті та відносинах.

Основним завданням вивчення дисципліни «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів» є: набуття студентами необхідних методичних та методологічних знань і практичних навичок здійснення інформаційно-аналітичної діяльності у галузі соціально-педагогічної діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною.

Навчальна дисципліна «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» з напрямку підготовки – 231 соціальна робота, спеціальності – 231.00.02– соціальна педагогіка (соціальна медіація).

Предметом навчальної дисципліни є базові методики прикладного аналізу соціальних відносин; комплексне аналітичне моделювання та прогнозування соціальних конфліктів у державі та світі.

Місце дисципліни в системі підготовки фахівців у сфері соціальної роботи (соціальної педагогіки) та її зв'язок з іншими дисциплінами: навчальна дисципліна «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів» є однією із ключових складових комплексної підготовки магістрів за додатковою спеціалізацією «Соціальна медіація». Навчальна дисципліна «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів» базується на циклі дисциплін фундаментальної та професійної підготовки, зокрема «Інформаційно-технологічні комунікації», «Соціальна конфліктологія», «Практикум з ведення переговорів», «Соціальна медіація».

Дисципліна складається з п'яти змістових модулів.

Перший присвячений вивченню методології, методів та методики дослідження соціальних конфліктів. Другий – аналізу базових методик прикладного аналізу соціальної політики, здійсненню комплексного аналітичного моделювання соціально-політичних і соціально-економічних процесів, соціальних конфліктів. Третій – з'ясуванню теорії і методології соціального прогнозування. Четвертий – вивченню типології соціального прогнозування та форм прогностичного знання. П'ятий - аналізу соціальних, соціально-політичних і соціально-економічних прогнозів і стадій прогнозування соціальних конфліктів, вивченню соціальної метафори, як інструменту формування та аналізу громадської думки.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати про:

- основні чинники та показники, що характеризують стан соціально-політичного, соціально-економічного розвитку держави;
- принципи та функції моделювання соціальних відносин і соціальних конфліктів;
- основні підходи до моделювання соціальних відносин і соціальних конфліктів;
- основні типи моделей, що використовують для моделювання та прогнозування соціальних відносин і соціальних конфліктів;
- основні методи аналізу соціальних чинників та їх впливу на виникнення соціальних конфліктів;

Вміти:

- формалізувати задачі соціального, політичного й економічного характеру в сфері державної соціальної політики;
- будувати структурні, функціональні, аналітичні моделі досліджуваної соціальної ситуації;
- досліджувати соціальні конфліктні ситуації та визначати оптимальні шляхи їх розв'язання;
- формувати прогнози розвитку досліджуваних чинників і визначати їх надійність та достовірність;
- застосовувати загальні моделі міжнародних відносин до конкретної досліджуваної ситуації.

Відповідно до освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка (ВК 1.2. ВДС. 1.02), після закінчення опанування навчальної дисципліни «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів», студенти набувають загальних і спеціальних компетенцій та отримують і демонструють програмні результати навчання, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Компетенції студента, який опанував дисципліну
«Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів»

Шифр компетенції	Розшифровка надбаної компетенції
ЗК – 1 (загальні компетенції)	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
СК – 3	Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації.
СК – 10 (спеціальні компетенції)	Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.
ПРН 4	Показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук.
ПРН 9	Виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.
ПРН 18 (програмні результати навчання)	Демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
		Аудиторна:						
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль 1.								
Теорія та методологія моделювання соціальних конфліктів								
Тема 1.1. Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів	14	2	2	-	-	-	10	
Тема 1.2. Методологія моделювання соціальних конфліктів	14	2	2	-	-	-	10	
Модульний контроль	2							
Разом	30	4	4	-	-	-	20	
Змістовий модуль 2.								
Методи та методики моделювання соціальних конфліктів								
Тема 2.1. Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів	14	2	-	2	-	-	10	
Тема 2.2. Системне та соціальне моделювання	14	-	-	4	-	-	10	
Модульний контроль	2							
Разом	30	2	-	6			20	
Змістовний модуль 3.								
Теорія та методологія прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 3.1. Теорії прогнозування соціальних конфліктів	14	2	2	-	-	-	10	
Тема 3.2 Методологія прогнозування соціальних конфліктів	14	-	-	4	-	-	10	
Модульний контроль	2							
Разом	30	2	2	4	-	-	20	
Змістовний модуль 4.								
Типологія прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 4.1. Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат	14	2	2	-	-	-	10	
Тема 4.2 Методи прогнозування соціальних конфліктів та їх можливості	14	-	-	4	-	-	10	
Модульний контроль	2							
Разом	30	2	2	4	-	-	20	
Змістовний модуль 5.								
Структурний аналіз, моделювання та прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 5.1. Комплексне аналітичне моделювання соціальних конфліктів	16	2	-	4	-	-	10	
Тема 5.2. Прогнозування майбутнього України в контексті соціальної політики та соціальних процесів у державі	12	-	-	2	-	-	10	
Модульний контроль	2							
Разом	30	2	-	6	-	-	20	
Підготовка та проходження контрольних заходів	-							
Усього	150	12	8	20	-	-	100	

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
		Аудиторна:						
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні		
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія моделювання соціальних конфліктів								
Тема 1.1. Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів	15	2	-	-	-	-	13	
Тема 1.2. Методологія моделювання соціальних конфліктів	15	-	2	-	-	-	13	
Разом	30	2	2	-	-	-	26	
Змістовий модуль 2. Методи та методики моделювання соціальних конфліктів								
Тема 2.1. Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів	14	2	-	-	-	-	12	
Тема 2.2. Системне та соціальне моделювання	15	-	-	2	-	-	13	
Разом	29	2	-	2	-	-	25	
Змістовний модуль 3. Теорія та методологія прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 3.1. Теорії прогнозування соціальних конфліктів	15	2	-	-	-	-	13	
Тема 3.2 Методологія прогнозування соціальних конфліктів	14	-	2	-	-	-	12	
Разом	29	2	2	-	-	-	25	
Змістовний модуль 4. Типологія прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 4.1. Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат	15	2	-	-	-	-	13	
Тема 4.2 Методи прогнозування соціальних конфліктів та їх можливості	15	-	-	2	-	-	13	
Разом	30	2	-	2	-	-	26	
Змістовний модуль 5. Структурний аналіз, моделювання та прогнозування соціальних конфліктів								
Тема 5.1. Комплексне аналітичне моделювання та прогнозування соціальних конфліктів	17	-	-	4	-	-	13	
Тема 5.2. Прогнозування майбутнього України в контексті соціальної політики та соціальних процесів у державі	15	-	-	2	-	-	13	
Разом	32	-	-	6	-	-	26	
Підготовка та проходження контрольних заходів	-							
Усього	150	8	4	10	-	-	128	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теорія та методологія моделювання соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 1.1. Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів.

Поняття моделі. Типологія моделей та схема їх взаємозв'язку. Візуалізація моделювання. Сутність і етапи соціального моделювання. Принципи моделювання. Основні завдання та етапи моделювання. Моделі глобального розвитку (Римський клуб). Моделі соціально-культурної динаміки (П.Сорокін, С.Маслов, В.Петров). Модель взаєморозвитку політичної демократії та економіки (С.Липсет). Цикли світової політики (Гольдстайн). Модель революцій (Тед Скокпол, Дж.Тернер). Головні аспекти емпіричного моделювання. Емпіричні моделі внутріполітичного процесу. Математичні моделі: аналітичні та імітаційні моделі, детерміновані та стохастичні моделі, неперервні та дискретні моделі, статичні та динамічні моделі, ізоморфні та гомоморфні моделі. Дослідження політичної свідомості методами психосемантики. Метод семантичного диференціала. Підхід Г. Айзенка. Дослідження політичного менталітету із застосуванням психосемантичних методів. Сприйняття політичних організацій у контексті основних ідеологічних напрямків.

Основні поняття теми: соціальний конфлікт, теорія, модель, соціальне моделювання, типологія, принцип, емпіричні моделі, взаєморозвиток, психосемантика, імітація, менталітет, ідеологія, демократія, імітаційна модель, детермінована модель, стохастична модель, неперервна та дискретна моделі, статична та динамічна моделі, ізоморфна та гомоморфна модель

Семінарське заняття. Тема 1.1. Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 1.2. Методологія моделювання соціальних конфліктів.

Визначення поняття «методологія». Поняття фундаментального та прикладного наукового знання в сфері соціальної політики. Перехід від історикоописових до аналітико-прогностичних досліджень. Методологічне забезпечення прикладних досліджень соціальних конфліктів. Монодисциплінарний та міждисциплінарний інструментарій наукового пошуку.

Поняття моделі, її ознаки: відображення оригіналу, заміщення оригіналу, перенесення знання на оригінал. Модель як сутнісне відображення об'єкта дослідження з метою його заміщення в процесах пізнання. Структура методу моделювання. Характеристика основних різновидів моделей за об'єктом, часом динамікою, методом відображення, а також за ступенем складності. Якісне моделювання, його можливості та проблеми. Формально-математичне моделювання, його специфіка та основні методи. Ситуаційне моделювання та

метод Case study. Функції та роль моделей у науці та практичному житті: відображення, заміщення, пояснення об'єкта, спрощення та проектування.

Основні поняття теми: методологія, соціальна політика, наукове знання, інструменти наукового пошуку, модель, структура, якість, ситуація, функція, проект, метод, відображення.

Семінарське заняття. Тема 1.2. Методологія моделювання соціальних конфліктів

Змістовний модуль 2.

Методи та методики моделювання соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 2.1. Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів.

Методи та методики. Завдання, предмет та функції соціального аналізу. Види соціального аналізу та моделювання. Форми соціального аналізу та моделювання. Ситуаційний соціальний аналіз. Стратегічне моделювання. Ціннісний соціальний аналіз.

Поняття соціального об'єкта. Специфіка соціальних об'єктів: складність, унікальність; носії людського фактора, характеризуються поліструктурністю, поліфункціональністю, багатофакторною динамікою. Основні різновиди соціальних об'єктів за масштабом, динамікою, соціальним часом, складністю, соціологічною ідентифікацією та сферою приналежності. Соціальна спільнота як об'єкт моделювання. Класифікація соціальних спільнот. Глобальні, порціональні, статусні, референтні, не референтні групи. Визначення груп за домінуючими якостями. Особливості моделювання соціальних спільнот. Інституційні об'єкти, їх ознаки. Класифікація соціальних інститутів за історичним розвитком, ступенем формальності, значенням для суспільства, сферою прояву, типом функцій. Особливості моделювання інституційних об'єктів.

Основні поняття теми: соціальний аналіз, поліструктурність, соціальний об'єкт, ідентифікація, соціальні спільноти, класифікація, соціальні інститути, групи, соціальні групи, динаміка, багатофакторність.

Практичне заняття. Тема 2.1. Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів.

Практичне заняття. Тема 2.2. Системне та соціальне моделювання.

Змістовний модуль 3.

Теорія та методологія прогнозування соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 3.1. Теорії прогнозування соціальних конфліктів. Основні категорії соціального прогнозування. Футуроорієнтований потенціал суспільно-політичної думки. Інструменти та види прогнозування. Сценарії

прогнозу. Умови прогнозування. Ознаки прогнозування. Достовірність і корисність прогнозу. Типи політичних прогнозів. Мета прогнозування соціального конфлікту. Форми прогностичного знання. Теоретичні засади прогнозування соціального конфлікту.. Стадії політичного прогнозування. Фактори надійності політичного прогнозу. Принцип альтернативності прогнозу. Принцип системності прогнозу. Синергетичний принцип. Принцип безперервності прогнозування. Принцип верифікації. Інтуїтивно-логічні методи політичного прогнозування. Різновиди інтуїтивно-логічних методів політичного прогнозування. Метод аналогії. Метод експертних оцінок. Метод «Дельфи». Метод «мозкового штурму». Побудова сценаріїв на підставі ситуаційного аналізу. Поняття сценарію в політичній аналітиці. Кількісні методи політичного прогнозування. Формалізовані методи політичного прогнозування: загальна характеристика, основні особливості. Екстраполятивні технології прогнозування. Побудова трендів.

Основні поняття теми: категорія, потенціал, прогноз, ознаки, достовірність, стадія, форма, принцип, аналогія, експертна оцінка, фактор, альтернатива, різновид, екстраполяція, тренд.

Семінарське заняття. Тема 3.1. Теорії прогнозування соціальних конфліктів.

Практичне заняття. Тема 3.2. Методологія прогнозування соціальних конфліктів.

Змістовний модуль 4.

Типологія прогнозування соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 4.1. Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат.

Типологія прогнозів соціальних конфліктів. Особливості соціального прогнозування. Етапи соціального прогнозування. Структура соціального прогнозу. Типи прогнозів. Прогностика як наука, її роль у суспільстві. Об'єктивні засади прогнозування. Закони та закономірності як об'єктивна основа прогнозування. Суб'єктивні аспекти побудови прогнозів. Штучний, колективний та національний інтелект як суб'єкти прогностичної діяльності. Категоріальний апарат прогностики. Категорії прогностики: “прогноз”, “прогнозування”, “горизонт прогнозу”. Співвідношення прогнозу та плану. Функції прогнозів у суспільстві: пізнавальна, моделююча, оцінювання, комерційна, попереджувальна. Надійність прогнозу. Характеристика основних різновидів прогнозів. Ефективність прогнозів. Самореалізація прогнозів. Ефект Едипа. Основні недоліки та помилки прогностичної діяльності.

Основні поняття теми: соціальний конфлікт, соціальний прогноз, структура, тип, закон, закономірність, інтелект, горизонт прогнозу, план, функції прогнозу, ефективність, самореалізація, помилка.

Семинарське заняття. Тема 4.1. Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат.

Практичне заняття. Тема 4.2. Методи прогнозування соціальних конфліктів та їх можливості.

Змістовний модуль 5.

Структурний аналіз, моделювання та прогнозування соціальних конфліктів.

Лекція. Тема 5.1. Комплексне аналітичне модулювання та прогнозування соціальних конфліктів.

Метод екстраполяції. Експертний метод. Фокус-групове дослідження Метод моделювання. Глобалізація в сучасному світі. Економічна сфера України в умовах глобалізації. Соціокультурна Україна в умовах глобалізації. Прогнозування майбутнього України

Основні поняття теми: аналіз, глобалізація, метод, соціокультура, майбутнє, фокус-група, екстраполяція.

Практичне заняття. Тема 5.1. Комплексне аналітичне модулювання соціальних конфліктів.

Практичне заняття. Тема 5.2. Прогнозування майбутнього України в контексті соціальної політики та соціальних процесів у державі.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	2	2	-	-	1	1	1	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	-	-	3	3	2	2	2	2	3	3

Робота на семінарському занятті	10	2	20	-	-	1	10	1	10	-	-
Робота на практичному занятті	10	-	-	3	30	2	20	2	20	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом			54		64		64		64		64
Максимальна кількість балів:			310								
Розрахунок коефіцієнта: Максимально можлива кількість балів: 310. Коефіцієнт: 3,1. Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою: $X : 3,1 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$ (де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).											

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем модулю.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях.

Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Усі завдання виконуються у зошиті для самостійної роботи та подаються на підсумковому занятті відповідного модуля.

Змістовий модуль 1.

Теорія та методологія моделювання соціальних конфліктів.

Самостійна робота 1.

Завдання 1. Підготуйте реферат на тему «Теорії моделювання та їх роль у пізнанні та практиці».

Критерії оцінки:

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки, наведені приклади з життя, в наявності особистісна думка студента – 5 балів.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки – 4 бали.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації – 3 бали.

- завдання виконано, спираючись тільки на матеріали лекції – 2 бали.

- завдання виконано частково – 1 бал.

Змістовний модуль 2.

Методи та методики моделювання соціальних конфліктів.

Самостійна робота 2.

Завдання 1. Підготуйте повідомлення з однієї із тем:

1. Модель сімейного конфлікту.
2. Модель соціального конфлікту на релігійному ґрунті.
3. Модель соціального конфлікту на виробництві.
4. Модель соціального конфлікту на міжнаціональному підґрунті.
5. Модель соціального конфлікту серед осіб різного віку.

Критерії оцінки:

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки, наведені приклади з життя, в наявності особистісна думка студента – 5 балів.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки – 4 бали.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації – 3 бали.

- завдання виконано, спираючись тільки на матеріали лекції – 2 бали.

- завдання виконано частково – 1 бал.

Змістовний модуль 3.

Теорія та методологія прогнозування соціальних конфліктів.

Самостійна робота 3.

Завдання 1. Заповніть таблицю.

Теорії прогнозування соціальних конфліктів	Основний зміст теорій соціальних конфліктів.
--	--

Критерії оцінки:

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки, наведені приклади з життя, в наявності особистісна думка студента – 5 балів.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки – 4 бали.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації – 3 бали.

- завдання виконано, спираючись тільки на матеріали лекції – 2 бали.

- завдання виконано частково – 1 бал.

Змістовний модуль 4.

Типологія прогнозування соціальних конфліктів.

Самостійна робота 4.

Завдання 1. Зробіть прогноз соціального конфлікту поколінь X, Y s Z на ближчі 25 років, використовуючи інформацію за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=OХKzGfo1C98>.

Критерії оцінки:

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки, наведені приклади з життя, в наявності особистісна думка студента – 5 балів.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки – 4 бали.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації – 3 бали.

- завдання виконано, спираючись тільки на матеріали лекції – 2 бали.

- завдання виконано частково – 1 бал.

Змістовний модуль 5.

Структурний аналіз, моделювання та прогнозування соціальних конфліктів.

Самостійна робота 5.

Завдання 1. Зробіть аналіз, розробіть модель та спрогнозуйте вірогідні соціальні конфлікти в Україні, що можуть виникнути протягом 10 років. Або проаналізуйте вже існуючі соціальні конфлікти та спрогнозуйте їх розвиток найближчим часом.

Критерії оцінки:

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки, наведені приклади з життя, в наявності особистісна думка студента – 5 балів.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації, проведений аналіз, співставлення, зроблені висновки – 4 бали.

- завдання виконано у повному обсязі з використанням додаткових наукових джерел інформації – 3 бали.

- завдання виконано, спираючись тільки на матеріали лекції – 2 бали.

- завдання виконано частково – 1 бал.

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Не передбачено навчальним планом.

6.4. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Метод моделювання та його роль у пізнанні та практиці.
2. Генезис системності та її роль у суспільстві.
3. Соціальні об'єкти та їх моделювання.
4. Інституційні об'єкти, їх ознаки.
5. Поняття і класифікація соціальних конфліктів.
6. Соціальні спільноти як об'єкти моделювання соціальних конфліктів.
7. Соціальна спільнота як об'єкт моделювання.
8. О. О. Богданів і Людвіг фон Берталанфі — основоположники теорії систем.
9. Розвиток системних ідей у ХХ ст.
10. Сутність і основні характеристики системності.
11. Історія виникнення і становлення системного підходу.
12. Сутність синергетики та зростання її ролі пізнанні.
13. Кризи, соціальні конфлікти та їх моделювання.
14. Характеристика основних підсистем суспільства.
15. Категоріальний апарат системного підходу.
16. Структурний аспект системи.
17. Проблеми організації системи.
18. Функціонування та розвиток систем.
19. Системи в перехідних і критичних станах.
20. Характеристика основних напрямів соціальної прогностики.
21. Принципи прогнозування соціальних конфліктів.
22. Моделювання процесів глобалізації.
23. Методи соціального прогнозування соціальних конфліктів та їх можливості.
24. Суспільство майбутнього та його ознаки.
25. Основні різновиди методів прогнозування та їх характеристика.

26. Характеристика основних різновидів прогнозу соціальних конфліктів.
27. Об'єктивні та суб'єктивні засади прогнозування соціальних конфліктів.
28. Етапи та технологія прогнозування соціальних конфліктів.
29. Співвідношення соціального прогнозування та планування соціальних конфліктів.
30. Римський клуб та його прогнози.
31. Перспективи розвитку основних сфер суспільства.
32. Майбутнє держави та державного управління.
33. Майбутнє соціальної сфери суспільства.
34. Проблеми людини в майбутньому.
35. Духовність та релігійність у майбутньому.
36. Культура і духовність майбутнього.
37. Зміни геополітичної конфігурації світу.
38. Проблема ресурсів у майбутньому.
39. Загрози та ризики майбутнього.
40. Прогнози перспектив розвитку соціальних конфліктів в Україні.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Моделювання та прогнозування соціальних конфліктів»

Кількість балів за семестр	310							
Модулі	Змістовний модуль 1.		Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3	Змістовний модуль 4	Змістовний модуль 5	
Назва модулів	Теорія та методологія моделювання соціальних конфліктів		Методи та методики моделювання соціальних конфліктів		Теорія та методологія прогнозування соціальних конфліктів	Типологія прогнозування соціальних конфліктів	Структурний аналіз, моделювання та прогнозування соціальних конфліктів	
Лекції	1	1	1		1	1	1	
Теми лекцій	Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів	Методологія моделювання соціальних конфліктів	Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів		Теорії прогнозування соціальних конфліктів	Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат	Комплексне аналітичне моделювання соціальних конфліктів	
Семінарські заняття	11	11			11	11		
Теми семінарських занять	Історія розвитку наукових теорій моделювання соціальних конфліктів	Методологія моделювання соціальних конфліктів			Теорії прогнозування соціальних конфліктів	Сутність і типологія соціальної прогностики, її понятійний апарат		
Практичне заняття			11	22	22	22	22	
Теми практичних			Базові методи та методики моделювання соціальних конфліктів	Системне та соціальне моделювання	Методологія прогнозування соціальних конфліктів	Методи прогнозування соціальних конфліктів та їх можливості	Комплексне аналітичне моделювання соціальних конфліктів	Прогнозування майбутнього України в контексті соціальної політики та соціальних процесів у державі
Самостійна робота	5		5		5	5	5	
Модульний контроль	Модульна контрольна робота 1 25 балів		Модульна контрольна робота 2 25 балів		Модульна контрольна робота 3 25 балів	Модульна контрольна робота 4 25 балів	Модульна контрольна робота 4 25 балів	

Максимально можлива кількість балів: 310.

Коефіцієнт: 3,1. Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 3,1$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента (де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

Основна:

1. Саати Т.Л. Математические модели конфликтных ситуаций. - Москва, 2017.
2. Мангейм Д., Рич Р. Политология и методы исследований. – М.: Весь мир, 2016. – 520 с.
3. Горбатенко В. Політичне прогнозування: теорія, методологія і практика. – К.: Генеза, 2016. – 400 с.
4. Гуменюк Л.Й. Соціальна конфліктологія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 564 с.
5. Коваленко А. Політичний аналіз і прогнозування. – К.:, 2015.

Додаткова:

1. Аналітика, експертиза, прогнозування: монографія / Макаренко Є.А., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. – Київ : Наша культура і наука, 2003. - 614 с.
2. Наказ Про затвердження Методики аналізу соціально-економічних і соціально-трудова відносин та прогнозування колективних трудових спорів (конфліктів) від 27.06.2000 року N 50. Національна служба посередництва і примирення.
3. Бестужев-Лада И.В. Социальное прогнозирование. Курс лекций.— Москва, 2015. — 392 с
4. Мартино Дж. Технологическое прогнозирование: перев. с англ. - Москва, 2017.
5. Робертс Фред С. Дискретные математические модели с приложениями к социальным, биологическим и экономическим задачам. Перев. с англ. – Москва, 2016.
6. Теорія складних соціальних систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pespmc1.vub.ac.be/SYSTHEOR.html>
7. Матеріали з теорії складних соціальних систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pespmc1.vub.ac.be/EVOCOPUB.html>
8. Бібліографія системного аналізу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lambent.com/Systems/sysbib.htm>
9. Системне мислення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.magellan.group.com/sys_thk.htm
10. Глобальні моделі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.leland1.stanford.edu/group/STS/global.html>

9. Додаткові ресурси (за наявності)

Електронна адреса навчального курсу:

<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=21655>